Voor dit getuigenis zeggen we Prof. Honig dank.

De quaestie kan hiermede nu wel als afgedaan beschouwd worden.

Uit de Pers.

Deelden we onlangs mede, hoe de *Banner of Truth* onder redactie van Ds. Beets, in Amerika, zijn hartelijke instemming betuigde met de besluiten der Utrechtsche Synode, niet minder blijkt Prof. Ten Hoor met de beslissing inzake de leergeschillen ingenomen te zijn.

Het volgende citaat uit de *Gereformeerde Amerikaan*, ontleend aan *De Wachter*, moge dit toonen:

De synode der Geref. Kerken in Nederland heeft een zeer belangrijk besluit genomen aangaande de ook onder ons aanhangige leergeschillen. Tot onze groote blijdschap kunnen wij ons geheel vereenigen met de verklaring der synode aangaande de vier punten der leer n.l. het infra- en supralapsarisme, de eeuwige rechtvaardigmaking, de onmiddelijke wedergeboorte en de onderstelde wedergeboorte als grond voor den doop. Na velerlei onaangename ervaringen is het ons werkelijk een genot en een reden van dankbaarheid aan den Heere, dat Hij de synode van Utrecht tot zulk een besluit heeft geleid.

Dit besluit heeft voor onze kerk kerkrechterlijk wel geen bindend gezag omdat de synode, die dit besluit nam, geene vertegenwoordiging was van onze kerk, toch heeft het voor ons groote beteekenis. Indien wij ons allen er mede kunnen vereenigen, kunnen wij den strijd over deze leerpunten thans staken. Wij althans kunnen in dit besluit geen enkele zaak vinden, waartegen wij zouden willen strijden. En wij hopen van ganscher harte, dat allen in onze kerk zich met deze uitspraak kunnen vereenigen. Wij bedoelen, met deze uitspraak over de vier leerpunten genomen in haar geheel. Want indien iemand zegt: met die uitdrukking ben ik het wel eens, maar met die andere niet, dan zijn wij weer even ver als te voren. Men mag geen uitdrukking losmaken uit het verband van het geheel, om dan daarmee zijn eigen meening te verdedigen. Men moet elke uitdrukking letterlijk nemen in de beteekenis zooals die uit het geheel blijkt.

De synode bedoelde blijkens haar eigene verklaring niet een beslissende uitspraak over de geschillen te doen, maar alleen eene korte verklaring te geven over de betrokken punten, en dit ter geruststelling der conscientien, en om alle eenzijdigheid in het voorstellen van sommige leerstukken te voorkomen. Uit deze uitspraak volgt dus niet dat er over de vraagstukken, die met deze punten in verband staan, niet meer mag geschreven worden. Het schriftonderzoek is ook op deze punten nog niet aan het einde. Wij hadden ons voorgenomen om in een volgende reeks van artikelen deze leerstukken elk afzonderlijk uit een exegetisch, historisch en dogmatisch oogpunt te behandelen, doch na dit besluit der synode in Nederland komt het ons verstandiger voor om dit plan vooreerst niet uit te voeren, tenzij sommigen onder ons zich niet met het genoemde besluit mochten kunnen vereenigen.

Wat ons aangaat, ons doel dat wij met ons schrijven ons hadden voorgesteld, is door het besluit der synode bereikt. Wij hebben meer dan eens verklaard, dat wij er geen bezwaar tegen hadden, dat sommigen persoonlijk het supra voorstonden, maar wij meenden te moeten opkomen tegen de eenzijdigheden en overdrijvingen, die niet weinigen in Nederland en ook enkelen onder ons in spreken en schrijven begonnen te leeren en te verdedigen. Deze eenzijdigheden kwamen vooral uit in de volgende stellingen:

1. De supralapsarische opvatting is eigenlijk *de* Gereformeerde leer, en het infralapsarisme heeft allerlei ketterijen ten gevolge.
2. De eeuwige rechtvaardigmaking is iets anders dan de eeuwige Borgstelling van Christus in den Raad des vredes.
3. De wedergeboorte is onmiddelijk in dezen zin, dat zij door den H. Geest gewerkt wordt geheel los van het Woord.
5. De onderstelde wedergeboorte is de grond voor den kinderdoop.

Zien wij nu eens wat de synode op deze punten zegt. Aangaande punt 1 zegt zij: »Onze belijdenisschriften volgen zeker ten opzichte van het leerstuk der uitverkiezing de infralapsarische voorstelling."

»Het is diensvolgens wel niet geoorloofd de supralapsarische zienswijze als *de* leer der Geref. Kerken in Nederland voor te stellen."

Aangaande punt 2 zegt de synode, dat de uitdrukking eeuwige rechtvaardigmaking moet opgevat worden in den zin van de eeuwige Borgstelling van Christus. Letterlijk zegt zij: »Wat voorts de zaak zelve (d. i. de eeuwige rechtvaardigmaking) aangaat, dat al onze kerken van harte gelooven en belijden, dat Christus in den Raad des vredes van eeuwigheid zich als Borg voor zijn volk gesteld heeft en hun schuld op zich heeft genomen". En voorts handhaaft de synode t begrip rechtvaardigmaking, zooals het in onze belijdenis voorkomt.

Aangaande punt 3 zegt de synode: »Dat deze wederbarende werking des H. Geestes echter niet in dien zin mag losgemaakt worden, van de prediking des Woords alsof beide van elkander gescheiden zouden zijn." En verder zegt zij: »Dat het Evangelie een kracht Gods tot zaligheid is een iegelijk die gelooft, en dat bij de volwassenen de wederbarende werking des H. Geestes de prediking des Evangelies vergezelt".

Aangaande punt 4 zegt de synode: »Dat het echter minder juist is te zeggen, dat de doop aan de kinderen der gelovigen bediend wordt op grond van hun onderstelde wedergeboorte, omdat de grond van den doop is het bevel en de belofte Gods". En aan het slot van dit punt zegt zij nog: »Intusschen meent de synode, dat de stelling, dat elk uitverkoren kind daarom reeds voor den doop wedergeboren zou zijn, noch op grond van de Schrift noch op grond van de Belijdenis te bewijzen is, dewijl God zijne belofte vervult naar zijn vrijmacht op zijn tijd, hetzij voor of onder of na den doop".

Tot onze groote blijdschap kunnen wij ons met al deze verklaringen van harte vereenigen. Ook wat de synode zegt aangaande de prediking en de catechisatie over deze punten is geheel naar ons hart. Doch zoolang het in ons midden niet blijkt noodig te zijn, om daarop weer onze aandacht te vestigen, kunnen wij deze uitspraken wel laten rusten.

Ook hetgeen de synode van de andere zegt kunnen wij aanvaarden. Als zij verklaart, »dat de eene (d. i. de supralapsarische zijde) meer den nadruk legt op de souvereiniteit Gods, op de eeuwigheid en onveranderlijkheid van Gods raadsbesluit, op de almachtige werking Gods in het werk der genade, en op de vastheid van het verbond der genade", dan hebben wij tegen deze waarheden geen enkel bezwaar. Welk Gereformeerd mensch zou het daarmede niet van ganscher harte eens zijn. Als *dat de* beteekenis is van het supra, dan verklaren wij, dat wij een supraman willen zijn als de beste. Doch wij meenen, dat wij daarbij tegelijk even sterken nadruk kunnen leggen op wat de synode de andere zijde noemt, nl. »op de schuld van den mensch, op de uitvoering van Gods raadsbesluit in den tijd, op de middelen, waarvan God zich in het werk der genade bedient, en op de persoonlijke toeeigening van de weldaden des verbonds".

Als de synode verder zegt, dat het niet geoorloofd is, »om iemand, die voor zichzelf het supralapsarische gevoelen voorstaat, daarom te bemoeilijken, aangezien de synode van Dordt over dit geschilpunt geen uitspraak heeft gedaan", dan kunnen wij ook hiermede instemmen, zooals wij meer dan eens in het openbaar hebben betuigd.

De Synode zegt vervolgens, dat de zaak, die door de term: eeuwige rechtvaardigmaking aangeduid wordt, is de eeuwige Borgstelling van Christus in den Raad des vredes. Als dit *de* beteekenis is van deze leer en daardoor niets anders aangeduid wordt, dan kan een Gereformeerde daartegen wat de zaak betreft niet het minste bezwaar hebben, maar moet er hartelijk mede instemmen.

Zoo is het ook met het volgende punt, n.l. de onmiddellijke wedergeboorte. Als deze term alleen dient om de Roomsche en Luthersche opvatting van de werking der genademiddelen te ontkennen, maar niet om de wederbarende werking des H. Geestes los te maken van het Woords Gods, dan is zakelijk ook hiertegen geen bezwaar in te brengen.

En wat de Synode eindelijk zegt aangaande den geestelijken staat van het zaad des verbonds, kunnen wij de nadere verklaringen, die daarbij gegeven worden, geheel overnemen.

Den weg tot verdere ontwikkeling van de waarheden, die met deze punten in verband staan, heeft de synode open gehouden. Zij heeft echter perken gesteld binnen welke die verdere ontwikkeling zich te houden heeft. En juist dit brengt ons een schrede vooruit. Hierdoor is alle sub,ectieve sympathie en neiging tot eenzijdigheid teruggedrongen. Bij het stellen van deze perken is men niet willekeurig te werk gegaan; men heeft de nadere bepalingen niet van buiten af bijgebracht maar heeft ze aan de Belijdenis zelve ontleend. En op deze wijze alleen wordt een gezonde ontwikkeling van onze Belijdenis mogelijk.

Voor de practijk geeft de synode een viertal ernstige waarschuwingen, die wij ter harte moeten nemen. Dan zal vrede en aangename rust met den zegen des Heeren ook onze Kerk verblijden.

Zoo blijkt dat ook in Amerika de beide tegenover elkander staande groepen zich met de Utrechtsche besluiten van harte kunnen vereenigen.

De Utrechtsche Synode heeft door haar verzoenenden geest een uitnemend werk verricht, niet alleen voor de kerken in ons vaderland, maar ook voor de kerken in Amerika, die met de onze in zoo nauw verband staan.

Moge ook aan de overzijde van den Oceaan de vrede nu duurzaam geteekend zijn.

Officieele Berichten.

Classis Gorinchem.

Voor de particuliere Synode, die in Januari zal gehouden worden, werden in hare vergadering van 2 November door de classis Gorinchem afgevaardigd: D.D. I. E. Reijenga en J. F. Jonkers, primi, en D.D. C. J. Kapteijn en Steph. Vos, secundi; ouderlingen C. van Houwelingen en G. den Hartogh, primi, en C. van Mourik en W. Slob Jr., secundi.

Namens de classis,
Ds. H. Haspers, *Scriba.*

Hardinxveld.

— —

Aan den avond van Donderdag 16 Nov. j.l. was der Geref. kerk van Katwijk aan Zee een feesture bereid. Zij mocht in gebruik nemen haar nieuw, ruim, keurig-ingericht kerkgebouw. Nadat eerst onze geliefde leeraar, Ds. J. J. Impeta, een korte predikatie had gehouden over deze woorden uit Jesaia 56 vs. 7: „Ik zal ze verheugen in mijn bedehuis", spraken de classis-broeders Ds. Meijering, Ds. Renkema en Ds. De Jong de zeer groote schare hartelijk toe. Het was een genotvolle ure. Ruste des Heeren zegen in toenemende mate op leeraar en gemeente.

Namens den Kerkeraad:
J. Parlevliet Lzn., *Scriba.*

P. S. De kerkeraad wenscht ten geschenke te geven aan eene onzer minder bedeelde zusterkerken eenige kronen met petroleumlampen voorzien, een Statenbijbel enz., op voorwaarde dat die kerk zelve zorgt voor de verzending. Men adresseere zich met franco brieven (postzegel voor antwoord) aan den heer W. Tom Wan., Burgerdijkstraat te Katwijk aan Zee.

Kort verslag der classe Woerden, 9 November 1905.

Ds. Van Dijk praeses.

Een schrijven van een broeder uit Vries wordt voor kennisgeving aangenomen.

Uit het rapport der kerkvisitatoren blijkt, dat de kerken zich in voortgaanden bloei mogen verblijden.

Voor de kerk van Nieuwveen wordt eene commissie benoemd, om te komen tot een vast plan voor de toekomst.

De kerk van Aarlanderveen heeft hare vaste bijdrage voor de Zending aanmerkelijk verhoogd.

De kerk van Leimuiden betuigt haren dank voor den uitslag harer collecte in de kerken gehouden tot het oprichten van een school met den Bijbel.

De kerk van Alphen wordt van advies gediend in twee tuchtzaken, en de kerk van Nieuwkoop in een geschil.

De kerk van Oudshoorn wordt aangewezen om uit het rapport der kerkvisitatoren jaarlijks te boeken de uitgaven en de inkomsten van elke kerk.

De grenzen worden geregeld tusschen Ter Aar, Zevenhoven en Nieuwkoop.

De concept-wijziging van het huiselijk reglement wordt aan eene commissie opgedragen.

De deputaten voor den verschillenden arbeid in de classe worden gecontinueerd, met toevoeging van Ds. Schoemaker als tweede secundus voor kerkvisitatie.

Voor de prov. Synode te Vlaardingen op 30 Januari 1906 worden benoemd: primus Ds. Schoemakers en Ds. Van der Heijden, ouderlingen v. Muijswinkel en Eigeman; secundus Ds. J. Brouwer en H. van Dijk, ouderlingen Bol en Dam.

De vacatuurbeurten worden aldus geregeld:

Ter Aar: Dec. Ds. Schoemaker, Jan. Ds. v. d. Heijden, Febr. Ds. v. Lonkhuizen.

Noorden: Dec. Ds. v. Lonkhuizen, Jan. Ds. Gunst, Febr. Ds. Van Dijk.

Nieuwkoop: Dec. Ds. Koffijberg, Jan. Ds. Breukelaar, Febr. Ds. Vcogel.

Nieuwveen: Dec. Ds. Kajan, Jan. Ds. Brouwer, Febr. Ds. Van der Voet.

De roepende kerk van Waarder,
Op last der classe,
C. S. van der Vort, *Scriba.*

Kort verslag van de vergadering der classis Brielle, gehouden 9 Nov. 1905.

1. De vergadering wordt op de gewone wijze geopend.
2. Al de kerken zijn wettig vertegenwoordigd, uitgenomen die van Melissant, wier afgevaardigden door ziekte en werkzaamheden werden verhinderd.
3. De Notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.
4. De vergadering benoemt een commissie, om zich met den betrokken kerkeraad en Dep. Syn. in betrekking te stellen inzake regeling van de aangelegenheden der „Geuzenkerk" te Brielle.
5. Uit een mededeeling blijkt, dat door saamwerking met twee genabuurde kerken een sinds jaren hangend geschil in een der kerken tot een goed einde is gebracht.
6. Inzake heidenzending besluit de classis saamwerking te zoeken met de classis Rotterdam tot uitzending van een reserve D. d. W. naar Java.
7. Een hartelijk woord van gelukwensch wordt door den Praeses gesproken tot een van de Dienaren des Woords, die onlangs een dubbel jubileum mocht vieren; wat door dezen werd beantwoord.
8. Uit het rapport van de kerkvisitatie blijkt, dat twee kerken financieel zeer achteruit gaan, zóó, dat een er van zich genoopt ziet den steun der classis in te roepen. Naar den toestand aldaar zal vanwege de classis een onderzoek worden ingesteld.
9. Naar aanleiding van een beroep door een der kerken op een D. d. W. uitgebracht, waarin de consulaat niet is erkend, wordt gevraagd naar de rechten en verplichtingen van een consulaat tegenover de kerk, aan welke hij als zoodanig is toegevoegd. De gevraagde inlichtingen worden gegeven.
10. Naar de Prov. Syn. v. Z. Holl, op 30 Januari 1906 worden afgevaardigd D. D. Sieders en Meijnen, met de ouderlingen A. W. Schippers en J. C. Borgdorff. Als hunne secundi worden aangewezen D. D. Delfos en Greijdanus, met de ouderlingen A. Schipper en P. v. Drunen.
11. Op een zeer richtige uitvoering der huishoud. regeling wordt aangedrongen; terwijl de punten van behandeling op het Agendum breedvoeriger dan tot hiertoe zullen worden vermeld.
12. De wenschelijkheid wordt uitgesproken, dat na de splitsing der Prov. Z. Holland, in het zuidelijk deel tot een andere regeling der classen worde overgegaan.
13. De rondvraag naar art. 41 D. K. levert geen bijzonderheden op.
14. De gelden worden door den Quaestor verrekend en geïnd.
15. De kerk van Spijkenisse wordt aangewezen de eerstvolgende vergadering der classe bijeen te roepen.
16. Met dankgebed wordt de vergadering gesloten.

Op last der classe v. n.
A. Delfos, *Act.*

Buitenland.

Duitschland. Protest tegen het beroep van Pastor Röhmer.

Het is niet doenlijk, een geregeld verslag te geven van den strijd, die in de Evangelische kerk ontstaan is door hetgeen de „Fall" van de predikant Mauritz te Bremen en van den predikant Dr. Fischer te Berlijn genoemd wordt. Het regent protesten tegen het optreden van deze en dergelijke leeraars, en daarbij wordt dan gewoonlijk het „Kirchenregiment auf allen seinen Stufen" uitgenoodigd alle predikanten, die het Evangelie met hardnekkigheid bestrijden, beslist te wederstaan en ze uit hun ambt te ontslaan, wanneer het blijkt, dat alle „Seelsorgerlichen" middelen vruchteloos bleven. Doch het blijft bij protesteeren en verzoeken. Het blijkt niet, dat iemand een weg weet aan te wijzen, waardoor de kerken gevrijwaard kunnen worden voor aanvallen, die gedaan worden op de belijdenis der kerk, wanneer het duidelijk wordt, dat al het protesteeren en het indienen van verzoekschriften ten slotte tot niets leidt. Het denkbeeld, dat de kerk moet losgemaakt worden van den band die haar aan de hooge overheid bindt, om tot betere toestanden te geraken, vinden wij noch in de Luthersche bladen, die wij lezen, noch in de „Reformirte Kirchenzeitung" bepleit. En de mannen van de moderne richting gaan maar altijd voort met het Woord van God te bestrijden!

Zoo werd dezer dagen de Licenciaat Römer tot zevenden predikant beroepen van de Evangelische kerk van Remscheid. Eenige gemeenteleden hebben tegen het mogelijk approbeeren van dit beroep hun protest laten hooren. Want de heer Römer heeft voor zijn beroep in de gemeente een proefpredikatie gehouden, uit welke preek onwedersprekelijk bleek, dat de prediker niet aan den Christus der Schrift en der Evangelische belijdenis geloofde, zoodat zijn prediking niet aan de vereischten, gesteld in art. 78 der kerken van Rijnland en Westfalen, voldoet. Ook was het door den gekozene zelf in de proefpredikatie, die in druk verscheen, uitgesproken, dat hij zich met tegenzin, en tegen zijn innige overtuiging in, aan het voorlezen van de Evangelische geloofsbelijdenis, gelijk die in de liturgie wordt voorgeschreven, onderwerpt.

Geen wonder daarom, dat eenige gemeenteleden verklaren geen vertrouwen te kunnen stellen in de bediening van het ambt van herder en leeraar, wanneer het er toe kwam, dat de heer Römer daarin bevestigd werd. Zij verklaren dan ook, dat in kerkelijke en Christelijke kringen door de proefpredikatie groote ontroering ontstaan was, en verwachten, dat als zijn verkiezing geapprobeerd werd, er allerlei verwarring ontstaan zou; waarom zij dan ook op grond van art 59,14 der kerkenordening bezwaar tegen den gekozene inbrengen.

Of het helpen zal? Tot hiertoe hebben de hoogere besturen in Duitschland het gelaten bij woorden en nog eens woorden. Tot een krachtige daad, waardoor de belijdenis der kerk verdedigd wordt tegen de aanvallen van hen, die als herder en leeraar haar moeten dienen, kwam het niet.

Engeland. Hetgeen bij de opgravingen door Amerikanen ondernomen, gevonden werd, heeft reeds menige lichtstraal geworpen op den toestand, waarin de Joden gedurende de Assyrische en de Babylonische ballingschap verkeerden. Dezelfde geleerde en leider der opgravingen Dr. E. J. Banks, die onlangs over Bysonya berichten gaf, heeft nu ook in de *Sunday School Times* het woord genomen, om mede te deelen, wat de nieuwste vondsten omtrent de Joodsche ballingen hebben geleerd.

In de eerste plaats komt hierbij de rivier de Chebar in aanmerking, aan welke de profeet Ezechiël leefde. Dat daarmede niet de rivier de Chaboras bedoeld is, die in Mesopotamie bij Circesium in de Eufraat uitloopt, is door de nieuwere onderzoekers erkend, want de rivier door Ezechiël genoemd, wordt in het Hebreeuwsch Kebar geheeten en was een rivier in Babylon en niet in Mesopotamië. Maar welke *rivier* is dan bedoeld? Enkele uren Zuid-oostelijk van Babylon ligt aan het Hindickkanaal een dorpje, dat onder den naam van Kifil bekend is en dit woord is de verbasterde Hebreeuwsche naam Jecbeskel, die door ons uit den mond der Arabische bevolking gehoord is. Dit dorp Kifil wordt uitsluitend door Joden bewoond, en bevat een graf, welks wanden rijk met kleurige Hebreeuwsche opschriften versierd is. „Deze bouw, die door de vrome inwoners van het land bestendig in stand gehouden wordt, schijnt volgens zijn stijl uit de gelukkige dagen der Arabieren afkomstig te zijn, maar zijn grondslag schijnt tot den dood van Ezechiël teruggevoerd te moeten worden, want van alle graven der profeten schijnt geen meer dan dit den stempel der echtheid te dragen." Wij wijzen er op dat de Amerikaansche geleerde telkens spreekt van „schijnen"; welk woord wij in onze gedachten onderschrappen.

Overigens is dit overblijfsel is geen geval een getuige van de Babylonische oudheid. Toch ontbreken die niet. Dr. Banks weet ons het volgende te verhalen: „Toen ik onlangs op de ruine van een hoogen heuvel Bismya genaamd (niet het Bismya waar de Universiteit van Chicago opgravingen laat doen) niet ver van de stad Kaut, onderzoekingen deed, ontdekte ik fundamenten van onderscheidene groote bouwwerken, die uit vierkante tegels bestonden, en ieder van die was met een Hebreeuwschen naam gestempeld. Ofschoon niet leesbaar, is het kennelijk de naam eener stad." Tot bewijs hiervoor haalt Dr. Banks aan, dat ook in Mughair muurtegels gevonden zijn, met den naam der stad Ur-u er op. Ook is der vermelding waard, dat brokstukken van oude grafsteenen uit marmer en met Hebreeuwsche opschriften, en ook voorwerpen van Terra Cotta met Hebreeuwsche bezweringsformules door geheel Babylonië gevonden zijn. Volgens Banks hebben de opgravingen te Nippoer in midden Babylonie, die in den laatsten tijd door Hilprecht geleid werden, wellicht het grootste aantal gedenkstukken uit den tijd der Israëlitische ballingschap aan den dag gebracht. Op de toppen der hooge heuvels bijv., bij het naburige Affej leefden de ballingen, en hunne huizen, wier wanden door den tand des tijds halfweg gerukt zijn, geven nog een levendig beeld van hunne levensmanier."

De huizen namelijk, waarin de krijgsgevangen Israëlieten woonden, hadden wanden van leem en slechts zelden van gebakken steen. De huizen bevatten slechts een kamer, waarin maar eene opening, waardoor het vertrek moest verlicht en waaruit de rook van het haardvuur moest ontsnappen. Het meubilair van zulk een huis bestond uit een maalsteen, een meelzak, eenige messen en rietmatten, een leemen tafel, een olijfoliclamp, een gewicht in steen en een uit gebakken klei vervaardigd kippenhok. Een soort van vondsten komt dikwijls voor: Hebreeuwsche schalen, die bezweringsformules bevatten, die met zwarten inkt geschreven zijn. Het opschrift, dat dikwijls vergezeld wordt van ruwe teekeningen van engelen en demonen, is gewoonlijk een gebed voor herstelling van of bewaring voor krankheden. Het water in de schalen moest den inkt wegnemen en het zwart geworden water zou dan den patient genezing brengen. De Joodsche balling begroet zijn dooden op een bijzondere manier en wel in twee groote urnen. De doode werd in een gebogen stand in de dubbele urn gebracht.

Het is niet veel wat de uitgravingen aan de Eufraat en Tigris omtrent de Joden in de ballingschap leeren en van dat weinige staat nog niet eens alles vast. Doch elke lichtstraal die hetgeen de Schrift ons leert, verhelderen kan, is dankbaar te aanvaarden.

Frankrijk. De protestantsche faculteit te Parijs.

De protestantsche Theologische faculteiteit te Parijs is gesticht toen Duitschland Elzas en Lotharingen anexeerde. Die Theologische faculteit zal echter als staatsinstelling weldra ophouden te bestaan, wanneer de scheiding tusschen kerk en staat tot stand komt. De deken dier faculteit, Stapfer, deelde bij opening der lessen op 6 Nov. mede, dat, dank zij een samenwerking van de Gereformeerde en Luthersche algemeene Synode, de toekomst der faculteit verzekerd is. Wij hopen, dat wanneer de band met den staat verbroken is, de Theologische faculteit van Parijs een haardstede moge worden waar niet modernisme of vermittelungstheologie gelijk tot hiertoe, maar protestantsche Theologie beoefend wordt. Wanneer de scheiding van kerk en staat doorgaat, en dit is te verwachten, zal er ook wel eene regeling getroffen worden, waarbij het voortbestaan van de Theologische faculteit te Montauban, die altijd een meer rechtzinnige tint heeft als die van Parijs, kan blijven voortbestaan. Over het algemeen kan men zeggen, dat zoowel in de Gereformeerde als in de Luthersche kringen van Frankrijk men zich toerust om de moeilijkheden, die ontstaan zullen wanneer er geen staatstractementen meer uitbetaald worden, het hoofd te bieden. Men zou zeggen dat de officieuse synodale organisatie er voor aangewezen was om op dat terrein handelend of althans raadgevend op te treden. Niet genoeg kan betreurd worden, dat die officieuse synodale organisatie verzwakt is door het optreden van de z. g. centrum-partij, welke voeling met de liberalen of modernen zoekt. De fout die men bij het inrichten der officieuse synodale organisatie beging, waarbij men namelijk niet de officieele belijdenis der Gereformeerde kerken in Frankrijk van la Rochelle, maar eene korte formule tot accoord van kerkelijke gemeenschap verhief, wreekt zich nu. Wel is waar had men dan een dertig jaren geleden slechts een klein getal belijders onder de vaan van de oude confessie van la Rochelle kunnen vereenigen, maar nu verkreeg men het opkomen van eene sterke partij, die voeling, zoo niet vereeniging wil met de modernen, omdat men deze blijft beschouwen als leden van het groote protestantsche huisgezin, al hebben zij zich zeltstandig in de délégation libérale georganiseerd.

Doordat de officieuse synodale organisatie twee partijen zag ontstaan, een rechterzijde en een centrum, is haar kracht gebroken.

Hoe de anarchistische geest zich in Frankrijk steeds meer doet gelden, blijkt uit het feit dat onderwijzers der volksschool niet alleen antipatriotische leerlingen gingen verkondigen maar dat zij ook syndicaten gingen vormen om zich tegen hen die over hen gesteld zijn, te verzetten. De regeering heeft hun dit echter belet, terwijl hun herinnerd werd dat zij staatsambtenaren en geen arbeiders zijn. Wie weet of de regeering er geen berouw over krijgt, dat zij met alle kracht de z. g. leekenschool heeft bevorderd en die der Roomsche broeder- en zusterschappen heeft tegengestaan.

Ook is het een bedroevend teeken voor Frankrijk, dat in het laatste jaar het cijfer der geboorten zoo gedaald is, dat het gelijk is aan het cijfer, dat bereikt werd toen het land 28 millioen inwoners telde.

Gemengd Nieuws.

Jubileum van Dr. Stöcker. Den 11en December viert de geweren hofprediker Dr. Stöcker te Berlijn zijn 70sten verjaardag. De predikanten Braun, Bunke en Lic. Mumm hebben een oproeping gedaan om den man, die in zijn ambt als predikant en in het openbare leven zoo krachtig tegen ongeloof, onzedelijkheid en revolutie gestreden heeft, een bewijs van liefde en dankbaarheid te geven. Onvermoeid heeft Stöcker nu reeds zoovele jaren voor de Evangelische kerk en van de Inwendige Zending gearbeid, daarbij getrouw het goede voor koning en vaderland en met een warm hart en een helder oog het welzijn voor de arbeiersklasse in stad en land zoekend. Bovengenoemde predikanten noodigen rijk en arm uit een zoo groot mogelijke som als een „eeregave" bijeen te brengen, om die Dr. Stöcker op zijn 70ste verjaardag te overhandigen; deze moet dan zelf beslissen waarvoor het saamgebrachte geld zal gebruikt worden.

Arbeid onder kinderen van rijken. De bisschop der Episcopaalsche kerk van Londen heeft het noodig geoordeeld eene commissie te benoemen, om te onderzoeken, wat er kan gedaan worden voor de Godsdienstige opvoeding van de kinderen der rijkere klassen". Veel wordt er gedaan voor den armen stand, maar het is niet te loochenen dat velen in het land, die leiding willen geven aan het volksleven, niet beseffen welke ernstige plichten de opvoeding van het opkomend geslacht medebrengt. Daarom kan het worden toegejuicht dat de bisschop althans er op gewezen heeft dat de kinderen van welgestelden of rijken moeten bearbeid worden, om dat wat men in Engeland de „national decadence" noemt, te stuiten.

Uitvaart van George Williams. Verleden week werd het stoffelijk overschot van sir George Williams, den stichter der Jongelings-vereenigingen, in de St. Paul's Cathedral, Londen's hoofdkerk, ter aarde besteld. Drie en vijftig predikanten der Episcopaalsche kerk en vier-en veertig leeraars van Dissenters waren daarbij, met afgevaardigden van Jongelings vereenigingen uit de geheele wereld, en vertegenwoordigers van 105 verschillende vereenigingen, tegenwoordig.

In New York wordt aan den ingang van onderscheidene kerkgebouwen aan iederen bezoeker een kerkboek of gebedenboek gegeven. Maar zulk een boek is zoo gedrukt, dat rechts gebeden en links alleen advertentien gevonden worden. De reclame-woede zoekt zich dus ook al meester te maken van het heilig erf der kerk!

Een gewezen predikant over godsdienstonderwijs De bekende Paul Göhre, vroeger evangelisch predikant in Frankfort a/M., heeft zich in een voorlezing over de opvoeding der kinderen, volgens de *Vorwärts*, volgenderwijze uitgelaten: Het onderwijs in den Godsdienst is geheel verwerpelijk. Den kinderen mag in het geheel geen Godsdienst geleerd worden, maar alleen den volwassenen, en deze hebben, wanneer zij arbeiders zijn, ook iets beters te doen dan zich in Godsdienstige problemen te verdiepen. Daar nu eenmaal in de school in geen geringe hoeveelheid Godsdienstonderwijs gegeven wordt, mogen de ouders op geschikte manier hunne kinderen op het sprookjesachtige karakter der Bijbelsche geschiedenis wijzen. Dan zullen de kinderen vanzelf een helder oordeel over deze dingen kunnen vormen." Het is gelukkig voor de Evangelische Kerk, dat ze van zulk een predikant bevrijd werd.

Winckel.

Voor Kinderen.

TWEE WEGEN.

XVII.

In de schuld.

't Was gelukkig voor Gilles, dat zijn zoogenaamde vriend eerlang weer Utrecht verliet. Ongelukkig echter was de kwade raad dien de laatste gegeven had, niet met hem heengegaan.

En zoo is het dan niet te verwonderen, dat we onzen jongen koopman weer aantreffen in het gezelschap der spelers en drinkers. Dat hij onder hen niet veel goeds leerde, is licht te begrijpen. Vloeken, ijdele, lichtzinnige, soms ook wel vuile taal spreken, kwam hier voor, al heetten de jongelieden ook beschaafd en van goeden stand.

Zoo dwaalde Gilles al meer en meer af. Tot het doen van belijdenis gevoelde hij al minder lust, of liever hij moest zich zelf bekennen, dat zijn leven in den laatsten tijd volkomen in strijd was met wat verwacht wordt van hen, die Christus belijden. Ook wist hij zeer goed dat de dominee hem nu nog minder dan vroeger ter belijdenis zou toelaten. Hij bleef dus maar weg.

Des te meer kwam hij onder de vrienden, die weldra hem den lof konden geven dat hij in 't spelen een eerste zou worden. Gilles vond dit heel goed, niet alleen om de eer, maar wijl voorloopig de gezellige avondjes hem nog al duur kwamen. Niet alleen moest er nu en dan eens getracteerd, maar ook bespeurde onze man dat hij, al won hij ook meermalen, toch ten slotte er altijd geld bijlegde. Hij troostte zich dan wel met de gedachte dat het anders zou worden als hij maar mettertijd een „eerste" werd, doch op 't oogenblik gaf ditt weinig. En de verstandige gedachte, kwam bij hem op dat het toch veel beter zou zijn de speelkaarten en heel 't gezelschap voor goed vaarwel te zeggen. Ongetwijfeld zouden dan ook zijn zaken er beter bij gevaren zijn, die nu soms verwaarloosd werden, of maar ten halve gedaan.

Doch toen hij eens bij het naar huis gaan daarover met een paar vrienden sprak, lachten zij hem hartelijk uit en zeiden:

„Ben je dwaas! je bent veel te gezellig om zoo alleen bij die oude tante te gaan kniezen We verliezen allemaal wel eens. Dat betert wel. 't Komt ook doordat je zoo weinig waagt: wie niet waagt, wie niet wint. Meer dan een die nu van zijn renten leeft heeft dat aan zijn geluk bij 't spelen te danken."

Of dat waar was? Wèl was waar, dat er honderden liepen, arm en ellendig, die dat ook aan de speeltafel hadden te danken. Dit wisten de heeren misschien ook wel. Maar in elk geval ze zwegen er van.

Den eersten den besten keer nam Gilles de proef. Hij zette een som op het spel hooger dan ooit te voren. Er waren hier spelers om weinig en om veel. En zie het „geluk diende hem" zooals men dat heel dwaas noemde. Toen hij des avonds laat of eigenlijk in den nacht met een vermoeid hoofd thuis kwam, was hij wel tweehonderd gulden rijker dan toen hij heenging. De vrienden hadden hem toch wel goed geraden!

Heel den dag was Gilles' hoofd vervuld met het behaalde voordeeltje, dat zijn vorige verliezen geheel goed maakte. Op die manier, dacht hij, wordt ik nog eens rijk en zonder veel moeite. Ja, ik heb nog een prettigen avond bovendien. Hoe prettig het echter ook was, toch bespeurde hij wel, dat die avondjes hem niet beter geschikt maakten voor zijn dagelijksch werk. Nu eens bleef dit, dan dat onafgedaan. Ook zei zijn geweten hem wel dat hij niet goed deed, dat de Heere God geen welgevallen kan hebben in hem, die neerzit in het gestoelte der spotters, dergenen die hun tijd verkwisten bij den wijn en in de ijdelheden dezer wereld. Doch, zoo sterk had de lust tot het spel en de grootschheid des levens den jongen man aangegrepen, dat hij zich over al 't andere heen zette. De indruk, bij en door moeders dood ontvangen, scheen geheel uitgewischt.